

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Херсонського міського суду Херсонської області
27.03.2025

м. Херсон, 2025 р.

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 27.03.2025 групою НПМ здійснено відвідування Херсонського міського суду Херсонської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Васильковець Наталя Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи);

Антипенко Андрій Вікторович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Загальна інформація:

Херсонський міський суд Херсонської області розташований за адресою: 73000, м. Херсон, вул. В. Примаченка, 6/29.

Керівництво суду:

Гонтар Дмитро Олександрович, голова суду;

Звада Ольга Миколаївна, керівник апарату суду.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Державна судова адміністрація України через Територіальне управління Державної судової адміністрації України у Херсонській області.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» установа є судом першої інстанції та здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом. Суд розглядає по першій інстанції цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.

Штатна чисельність апарату суду складає 213 штатних одиниць, з них 46 штатних одиниць суддів. Судочинство у суді фактично здійснюють 20 суддів.

Суд розміщений у 9-ти поверховій адміністративній будівлі.

На вході до будівлі суду наявна інформація про найменування судового органу. До будівлі облаштовано два входи – основний (центральный) та службовий вхід, але через пошкодження центральної частини суду використовується лише службовий вхід (*фото № 1*).

Вхід до бокового центрального входу у будівлю обладнано пандусом (*фото № 2*).

Для зручності осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення на центральному вході передбачена кнопка виклику працівника суду з відповідною позначкою.

Для здійснення правосуддя суд має зали судових засідань, канцелярію, архівне приміщення, конвойну кімнату.

На першому поверсі суду встановлені інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів, тощо (фото 3).

У будівлі суду 7 залів судових засідань для розгляду кримінальних справ. Судові зали для розгляду кримінальних справ обладнано загородженням зі спеціального захисного скла для розміщення обвинувачених, підсудних (засуджених) та системою відеоконференції для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції (фото 4).

Необхідно зазначити, що на 7 залів судових засідань для розгляду кримінальних справ у суді передбачено 10 камер для розміщення обвинувачених, підсудних (засуджених).

Для підтримки громадського порядку у суді, запобігання проявам неповаги до суду та припинення таких проявів, охорону приміщення й іншого майна суду, забезпечення захисту суддів, працівників апарату суду та безпеці учасників судового процесу при вході до приміщення суду чергують працівники територіального управління Служби судової охорони у Херсонській області. На вході проводиться реєстрація відвідувачів та перевірка документів (фото 5).

Для надання первинної домедичної допомоги громадянам у суді та у працівників територіального управління Служби судової охорони у Херсонській області в наявності є аптечка з необхідними ліками та медичними матеріалами. У разі необхідності викликається швидка допомога.

Скарги від підсудних (засуджених) осіб на умови тримання та неналежне поводження на адресу суду протягом 2024 та поточного 2025 років не надходило.

Фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті підсудних (засуджених) не встановлено.

Конвойне приміщення знаходиться у підвальному приміщенні. У приміщенні для тримання підсудних (затриманих) 10 камер із припливно-витяжною вентиляцією для доступу до свіжого повітря та із належним рівнем штучного освітлення. Площа кожної камери становить 6 м². В камерах є лави, які прикріплені до підлоги (фото 6).

Конвойне приміщення облаштовано необхідними меблями, є сейф, аптечка. Підсудні (засуджені) мають доступ до питної води. В приміщенні

конвою наявний одноразовий посуд та ємкість для питної води, призначені для обвинувачених, підсудних (засуджених).

У конвойному приміщенні є санітарна кімната для користування підсудними (засудженими) з умивальником, унітазом та урною для сміття (фото 7).

В конвойному приміщенні, в тому числі в камерах, проводиться прибирання.

Конвоювання підсудних (засуджених) здійснюють військовослужбовці Національної Гвардії України.

У будівлі суду забезпечено ізолюваний маршрут конвоювання обвинувачених, підсудних (засуджених) до зали судових засідань (фото 8).

Передбачено окремий під'їзд для конвойного автомобілю. Наявна огорожена стоянка для конвойного автомобіля (фото 9).

В установі є доступ до питної води у відвідувачів суду та підсудних (засуджених).

Санітарні кімнати для відвідувачів та працівників суду облаштовані на кожному поверсі.

В суді встановлена та працює автоматична пожежна сигналізація.

Попереднє відвідування НПМ суду проводилося працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини 01.03.2024.

За наслідками Територіальному управлінню Державної судової адміністрації в Херсонській області та суду були надані рекомендації:

Опрацювати питання щодо збільшення кількості камер у приміщенні суду;

Обладнати приміщення суду кімнатою для роботи адвоката із обвинуваченими, підсудними (засудженими).

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Вимогами п. 6.5.2. Державні будівельні норми України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН Суди) передбачено, що в кожному приміщенні суду камери для обвинувачених, підсудних (засуджених) слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Тобто, в суді, де розташовано 7 залів судових засідань для розгляду кримінальних справ, має

бути обладнано 21 камера. Натомість в суді розташовано лише 10 камер для тримання обвинувачених, підсудних (засуджених), що порушує вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

2. У порушення вимог статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН Суду, у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможливлює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення права осіб з інвалідністю (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та статті 21 Конституції України) та маломобільних груп населення.

3. Відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення» затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

Так, у порушення вимог пунктів 6.1.8 ДБН Інклюзивність, приміщення суду не обладнано вертикальним підйомником або ліфтом, у зв'язку з чим

маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно пересуватись приміщеннями суду.

4. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на кріслі колісному потрапити до санітарної кімнати.

5. У порушення вимог пунктів 6.3.1 ДБН Інклюзивність, відсутнє контрастне маркування першої та останньої сходинки на всіх поверхах будівель суду.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 27 Конституції України).

6. У порушення Кодексу цивільного захисту України у приміщенні суду відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Інші порушення.

7. Додатково слід зазначити, що відповідно до вимог пункту 9.5 ДБН Суди, зали судових засідань, призначені для розгляду кримінальних справ, а також камери для утримання підсудних (засуджених) повинні бути обладнані бактерицидними опромінювачами (бактерицидними лампами) для забезпечення знезараження повітряного середовища.

З метою з'ясування дати, часу, тривалості та фактичного проведення дезінфекційних заходів у зазначених приміщеннях представниками групи НІМ вилучено відповідну службову документацію, що підтверджує дотримання санітарно-протиепідемічних правил і норм. Однак працівниками суду вказані документи надані не були.

У зв'язку з цим групі НІМ не вдалося ні спростувати, ні підтвердити факт проведення дезінфекції повітряного середовища шляхом ультрафіолетовим випромінюванням.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Херсонській області та Херсонського міського суду Херсонської області:

1.1. Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

2. Херсонському міському суду Херсонської області:

2.1. Обладнати суд приміщенням для конвою, забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ та санітарний вузол;

2.2. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;

2.3 Облаштувати у будівлі суду найпростіше укриття;

2.4. Облаштувати будівлю суду кімнатою для роботи адвоката з підсудними;

2.5. Опрацювати питання щодо організації журналу проведення знезаражування залів судових засідань для розгляду кримінальних справ та камер для підсудних (засуджених) бактерицидними лампами;

Додаток: фотоматеріали на 5 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст Відділу сприяння

Роботі регіональних представництв

Секретаріату Уповноваженого

Верховної ради України

з прав людини

Наталя ВАСИЛЬКОВЕЦЬ

Додаток
Фото № 1

Фото №2

Фото №3

Фото №4

Фото №5

Фото №6

Фото №7

Фото №8

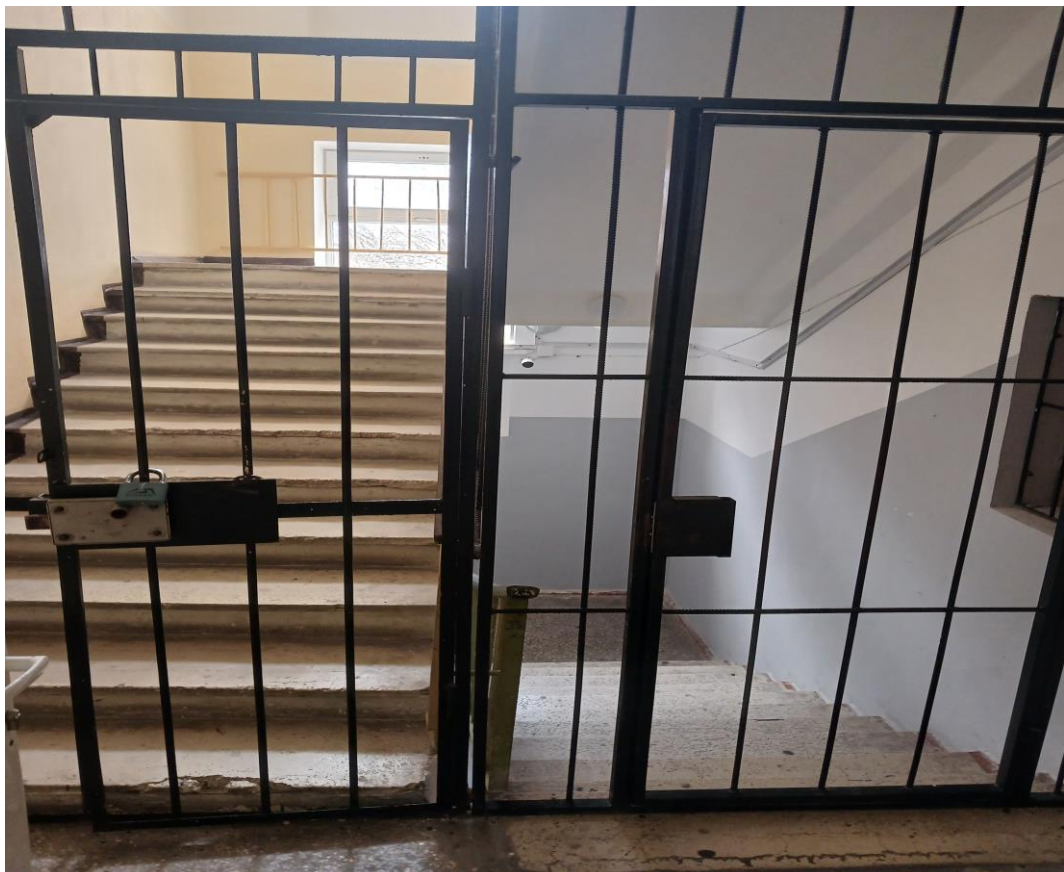

Фото №9

